

Pouhý zlomek – ale nádherný!

Název emise: **Pražský Hrad – Lucas Cranach**

Den vydání: 18. května 2016

Hodnota: 38 Kč – č. 886 (ČP)

Grafická úprava a rytina: Miloš Ondráček

Rozměr obrazu známky: 40 x 50 mm

Tisk: Poštovní tiskárna cenin, Praha

Druh tisku: OTp v barvách okrová, červená, rubínová, šedá a černá

Tisková forma: 4

Papír: oz

Náklad: 100 tis. (25 tis. PL)

FDC: OTp v barvě modročerné

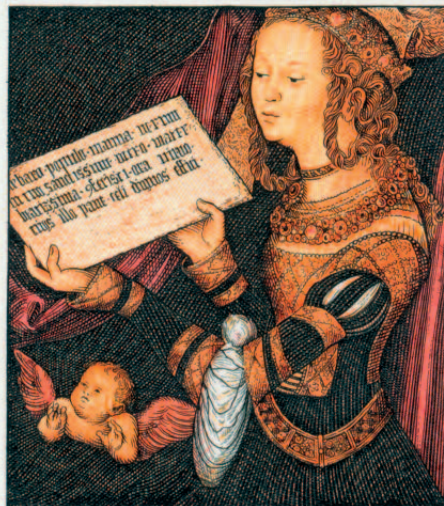
Tisk: PTC, Praha

Náklad FDC: 3.400

Je to nejspíš náhoda, ale zajímavá – některá významná výtvarná díla připomenutá na našich poštovních známkách mají za sebou mimořádné pohnuté osudy, až se jeden diví, že se vůbec dochovala do dnešních dnů. O Dürerově Růžencové slavnosti (původně se jmenovala Shromáždění růžencového bratrstva) se ve starších pramenech uvádělo, že po smrti Rudolfa II. po jistou dobu sloužila jako výplň vikýře jednoho z hradčanských paláců, čímž byla tak rozsáhle poškozena, že pak musela být téměř kompletně přemalována. K tomuto nelichotivému účelu ji předurčila skutečnost, že je namalována na rozměrné desce (192 x 162 cm) z topolového dřeva. Bohužel na ní barvy držely tak špatně, že když se přesně sto let po svém vzniku (1506 – 1606) dostala do Prahy, jeden z dobových záznamů o ní hovoří jako o „starém oprýskaném prkně“. Stav malby jistě neprosperla ani přeprava. Z Benátek, kde jej Dürer namaloval pro kostel svatého Bartoloměje, obraz až do Prahy nesli pěšky čtyři muži, zabalený v kobercích. Vzhledem k tomu, že po cestě museli překonat Alpy, šlo o výkon, který dodnes budí údiv.

Ještě dramatičtější osudy má za sebou Pražský oltář od Lukáše Cranacha, jehož detail přenesl na známku Miloš Ondráček. I tady šlo o malbu na dřevěné desce, a ještě značně rozměrnější (byla třídílná a celkem měřila 370 x 230 cm). Představovala Pannu Marii s Ježíškem a anděly, obklopenou osmi ženskými postavami – světicemi. Vznik triptychu je kladen na konec druhé dekády šestnáctého století a mělo jít o dar ke korunovaci Marie Habsburské, tehdy sedmnáctileté, manželky českého krále Ludvíka Jagellonského (ten byl o rok mladší). Obřad se konal ve Svatovítské katedrále a obraz zde byl ve východním chóru zavěšen. Se štěstím přečkal ničivý požár, který chrám zachvátil o třicet let později, ale co nezničil živel, zničilo náboženské básnění - tentokrát nikoli katolické, ale protestantských fanatiků. Rovně století po vzniku obrazu, za vlády Bedřicha Falckého, kalvinští obrazoborci vnikli do chrámu a rozřezali a rozmlátili vše, co odporovalo jejich představám o reformaci (nepřipomíná vám to něco ze současnosti – byť zatím hlavně ve vzdálené cizině?). Hlavní trn v oku ničitelů na Cranachově malbě, Marie s dítětem, neušel zkáze, ale dochovaly se fragmenty s

ČESKÁ REPUBLIKA

M. ONDRÁČEK 2016

38 Kč

PRAŽSKÝ HRAD

LUCAS CRANACH 1472-1553

PRAŽSKÝ OLTÁŘ (DETAIL)

portréty světic. Důvodem zřejmě bylo, že předlohou měly být významné příslušnice Habsburského rodu, snad i dcery císaře Maxmiliána I., který malbu objednal. Ve sbírkách pražské Národní galerie se nachází jeden z výřezů, druhý, rozměrnější, s dvojicí portrétů, je součástí sbírek Obrazárny Pražského hradu. Právě z něj pochází detail na nové známce.

Předpokládaná podoba zničeného triptychu, s naznačenými výřiznutými detaily, které se dochovaly.

Cranach maloval skvěle, o tom se můžeme přesvědčit v řadě obrazů, ale na Pražském oltáři si dal očividně mimořádné záležet - a není divu, vždyť šlo o dar císaře. Divíci a ženské portréty na něm jsou líbezná, detaily šatů a šperky provedené dokonale, celek – byť bohužel jen detailu – je naprosto harmonický. Někteří autoři dokonce uvádějí, že jde o nejkrásnější a nejhodnotnější obraz, jaký kdy Cranach vytvořil. A že jich bylo! Za svého dlouhého života (zemřel krátce po svých 81. narozeninách) prý namaloval na pět tisíc (!)

obrazů, z nichž se dochovala asi pětina. K tomu množství dřevorezů, a ještě si přilepšoval provozem tiskárny a lékárny a obchodem s barvami a vínem. Vskutku renesanční člověk! Z jeho pěti dětí se dva synové – Jan a Lukáš mladší - proslavili rovněž jako malíři, a tohle povolání se v rodině dědilo po čtyřech generacích. O jeho lékárně se uvádí, že fungovala až do roku 1880!

Cranach v průběhu doby dospěl k velmi modernímu výrazu, jako tady na svém autotypu, který namaloval ve věku 77 let.

Miloš Ondráček už mnohokrát ukázal, že je opravdovým mistrem svého oboru. Odvážně změnil půlstoletou tradici založenou Jiřím Švengsbírem a své známky emisí Pražský Hrad komponuje jinak – s výraznými nepotištěnými pruhy na svislých okrajích. U Tintorettova Bičování Krista z roku 2012 mi to vadilo, zdály se mi neúměrně široké, ale na Pražském oltáři mi připadají zvolené vhodně a dávají vyniknout rytině, která je podle mého názoru snad nejkrásnější, jakou kdy Ondráček vytvořil. Už při pohledu pouhým okem vás ohromí její hutnost, a pod lupou můžete vidět, že si autor nic neulehčil – pod téměř neprůhlednou hustou sítí černých linek se nacházejí otisky rytin dalších barev, jejichž soutisk vytváří dokonalé a barevně nemonotónní pozadí, z něž vystupuje jemný dívčí portrét v nádherných renesančních šatech. Rytina (samozřejmě pětice rytin) je velmi složitá, ale číší z ní lehkost, s jakou ji Ondráček provedl. Prostě ty desítky let praxe, v kombinaci s talentem, přináší plody, kterými se můžeme ve známkové tvorbě právem chlubit.

Zapomenout nemůžeme ani na Poštovní tiskárnu cenin, která známku vytiskla příkladně, složitý pětibarevný soutisk je dokonalý, což člověk obzvlášť ocení, když ví, že všechna ta práce je ryze ruční a jen při pouhém tisku je každý list třeba vzít do ruky desetkrát!

To už umí – a je ochoten – ve světě dělat málokdo. Za třicet osm korun vlastně dostáváme maličký grafický list, tvořený stejnými postupy, jako za dob Cranachových.

Se známkou vychází obálka dne vydání s rytinou v levé části a otiskem razítka. Obojí je jistě provedeno dovedně, ale ve srovnání se samotnou známkou mi erb vlevo připadá příliš hřmotný a razítko neduživé. Ovšem to není divu – v takové konkurenci je vskutku těžké obstát!

Co říci závěrem? Ke známce jedině – Bravo!

FB

